

Wetenschap

Waarom we betere mensen moeten maken

John Harris, hoogleraar in de bio-ethiek aan de University of Manchester, kwam van 17 tot 20 november naar Gent om er drie lezingen te geven. Daarin verdedigde hij een libertaire benadering van bio-ethische kwesties. Voor Schamper wil hij zijn controversiële opvattingen graag eventjes herhalen.

door Pieter Van Nuffel

John Harris is auteur van een vijftiental boeken en meer dan tweehonderd papers waarin hij zich een vooraanstaand verdediger toont van het recht op toegang tot elke vorm van medische technologie: geslachtsselectie, designerbaby's, stamceltherapie, het recht op doping, Rilatinegebruik, ... Het kernwoord dat daarin steevast opduikt is *enhancement*: biomedische technologieën die ons een beter en langer leven moeten bezorgen. Vanuit een libertair standpunt (lees: iedereen moet de vrijheid hebben om te doen wat hij wil) redeneert hij ethische bezwaren op overtuigende wijze weg.

U verdedigt het gebruik van Rilatine voor iedereen. Volgens de US Food and Drug Administration (FDA) kan dat gevaarlijke neveneffecten hebben.

"Bullshit! Rilatine wordt al meer dan veertig jaar voorgeschreven en honderdduizenden kinderen hebben het al genomen. Als het FDA zoiets zegt, dan zijn ze uit hun nek aan

het kletsen. Een levensbedreigend geneesmiddel zou immers nooit aan kinderen met ADHD voorgeschreven worden, want ADHD is zelf niet levensbedreigend. Volgens mij is het net het FDA dat onverantwoordelijk handelt als ze, ondanks de volgens hen gevaarlijke bijwerkingen, toch het voorschrijven ervan aan kinderen met ADHD toelaten. In tegenstelling tot hen pleit ik dan ook niet voor Rilatinegebruik voor kinderen. Ik vind dat volwassen mensen echter het recht moeten hebben om hun eigen keuze te maken en de bijwerkingen en het verslavend effect ervan te riskeren."

Denkt u dan dat elke mens in staat is een rationele beslissing te maken, bijwerkingen in acht genomen?

"Nee, natuurlijk niet. Elk volwassen individu moet volgens mij wel het recht hebben om dat te doen, ook al maakt niet iedereen die afweging op de meest rationele manier."

Dan gaan er toch altijd mensen het middel onverantwoord gebruiken, zonder echt besef van de neveneffecten?

"Ja, maar veel mensen rijden ook met een motorfiets, zonder over de 'gevaarlijke neveneffecten' daarvan na te denken. Dat is gewoon het leven. Mensen nemen risico's, maar in een vrije samenleving hebben mensen nu eenmaal het recht om risico's te nemen."

VOETBAL MET 12

In uw lezing gaf u aan dat vaccinaties ingeburgerde chemical enhancements zijn. Doping is in die zin ook een vorm van chemical enhancement. Pleit u dan voor de volledige legalisatie van doping in de sportwereld?

"Het recht om doping in sport te gebruiken bestaat niet en de plicht om het te weren evenmin. In tegenstelling tot wat iedereen denkt, is dit geen ethische kwestie. Het hangt enkel af van de gekozen spelregels."

Het gebruik maakt me dus niet uit. Je zou me evengoed kunnen vragen: “Pleit je voor de legalisatie van voetbal met twaalf in plaats van elf spelers?” Als men ervoor kiest om een antidopingbeleid te voeren, dan vind ik dat oké, maar het is een even triviale regel als de regel dat men voetbal met elf man speelt. Het zijn zinloze regels, maar ik kan er moeilijk iets op tegen hebben.”

Het wel toelaten verplicht de facto iedere competitieporter die iets wil bereiken om doping te nemen en elimineert keuzevrijheid.

“Dat is waar, maar die redenering geldt evengoed voor training. Iedereen die goed wil zijn, wordt ook gedwongen om veel te trainen. Volgens die redenering zouden studenten niet extra hard mogen studeren, want dan zouden medestudenten ook gedwongen worden om een gelijke inspanning te leveren als ze dezelfde punten willen halen. Hebben die studenten dan zagezegd geen vrije keuze meer? Als jij in de bibliotheek binnenstapt en je ziet al je medestudenten daar blokken, dan kan je evenzeer bedenken dat zij jouw vrijheid om niet te studeren afnemen. Zo zit het leven nu eenmaal in elkaar.”

SUPERMENSEN

U pleit ook voor het recht op geslachtselectie, zodat koppels vooraf het geslacht van hun baby mogen bepalen. Leidt dat niet tot discriminatie en demografische problemen?

“Momenteel zijn er meer mannen dan vrouwen op de wereld, zo’n demografisch effect komt dan misschien net goed uit.”

Maar je kent het langetermijneffect toch niet?

“Nee, maar je hebt dan ook genoeg tijd om zo’n demografisch effect op tijd te corrigeren. In de tussentijd, wanneer de balans nog negatief of positief kan uitslaan, laat je mensen maar beter hun zin doen en ouders het geslacht van hun kind kiezen, als ze dat willen.”

Wat denkt u van Francis Fukuyama’s argument dat enhancement mogelijk een subgroep schept van genetisch bevoordeelde supermensen

De Maakbare Mens

VVN John Harris kwam naar Gent op uitnodiging van **De Maakbare Mens**. Deze vzw probeert het brede publiek op een correcte en kritische manier te informeren over medische en biotechnologische ontwikkelingen, en de ethische vragen die ze opwerpen. Zo kwam Harris spreken op de Dag van De Maakbare Mens waar allerlei debatten plaatsvonden over thema’s als genetisch testen, orgaandonatie, stamcelonderzoek en de medicalisering van de samenleving. Omdat over deze onderwerpen nog heel wat *urban legends* de ronde doen, organiseert De Maakbare Mens ook geregeld lezingen en voert ze campagnes om die misverstanden te ontkrachten.

www.demaakbaremens.org

tegenover een inferieure groep zonder toegang tot die medische technieken?

“Er zal nooit zoiets ontstaan als ‘supermensen’. In de huidige populatie mensen zijn er ook grote verschillen qua intelligentie en kracht. We bezitten echter morele en politieke systemen die ervoor zorgen dat de sterken de zwakken niet onderdrukken. *Enhancement* zou daar niets aan veranderen. Zolang er wetten blijven bestaan die de zwakken beschermen, is er geen probleem.

Als we jongeren onderwijzen aan de universiteit, maken we ons toch ook geen zorgen dat ze later de rest van de samenleving gaan domineren? Op dezelfde manier zie ik ook in nieuwe verbeteringstechnologieën geen conflict tussen de keuzevrijheid van de mens en het risico op ongelijkheid.”

BYE BYE

Bij ideale enhancement blijven we in principe eeuwig leven. Wat denkt u van onsterfelijkheid? Vaak klinkt het dat een eindig bestaan juist zin aan ons leven geeft.

“Wel, dat is een mogelijk standpunt. Mijn standpunt is juist dat onze sterfelijkheid het leven zinloos maakt. Want op het einde ben je dood, en wat is daar dan de bedoeling van? Kijk, iedereen is gevoelig voor de dood, terwijl je niet gevoelig voor onsterfelijkheid kan zijn. Wie liever een leven heeft waarin hij sterft, mag van mij gerust het loodje leggen: *bye bye (wuijt)*. Dat betekent echter niet dat ik daarom ook hoef dood te vallen.”

Emoties als angst en agressie hebben we nodig als zelfverdediging en ook jaloezie heeft met recht natuurlijke selectie doorstaan. Goed en slecht in de menselijke natuur gaan samen. Als we ons filosofisch een perfect ‘enhanced’ wezen voorstellen, is het misschien niet langer mens.

“Akkoord, maar ik heb het ook helemaal niet over zo’n perfecte mens. Ik wil mensen verbeteren en ik beschouw het wegnemen van waardevolle emoties als angst of jaloezie niet als vooruitgang. Af en toe ben ik bang en die angst is functioneel. Ik geloof niet in perfectie, maar wel in verbetering.”

Bezinnen we niet beter eerst over mogelijke sociale problemen vooraleer we enhancement toelaten?

“Natuurlijk moeten we over dergelijke problemen nadenken. En één van de grootste problemen is dat er te veel mensen op deze aardbol leven. We moeten ons ook afvragen of het moreel gerechtvaardigd is dat we een kind hebben. Dat wil echter niet zeggen dat we hun vrijheid in dergelijke keuzes moeten beknotten.”